

Komitesag

20. marts 2023
MIM 30-23

Grundnotat til Folketingets Europaudvalg om revision af EU-miljømærkekriterier gældende for absorberende hygiejneprodukter og menstruationskopper (komitesag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremsendt forslag til revision af EU-miljømærkekriterier for produktgruppen absorberende hygiejneprodukter, der omfatter produkter inden for børnebleer, hygiejneprodukter til kvinder (bind/tamponer) og amme indlæg, og foreslår samtidigt, at kriterierne udvides til at omfatte menstruationskopper. Forslaget vurderes at medføre et højt miljøbeskyttelsesniveau i Danmark, såvel som i EU, idet miljømærkekriterierne foreslås strammet i forhold til brug af papir fra certificeret skovdrift, unødvendige kemikalier som parfume, lotion og antibakterielle stoffer er udelukket, og emballagen skal have et højt indhold af genanvendt materiale. Desuden understøtter forslaget affaldsforebyggelse ved at udvide kriterierne til at omfatte menstruationskopper. Forslaget forventes sat til afstemning i Miljømærkekomiteen den 31. marts 2023. Regeringen kan støtte forslaget.

Baggrund

Kommissionen har den 3. marts 2023 fremsat forslag om at revidere kriterierne for EU-miljømærkede absorberende hygiejneprodukter, og samtidigt udvide produktgruppen til at omfatte menstruationskopper. Forslaget har hjemmel i artikel 7 og 8 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 66/2009 af 25. november 2009 om EU-miljømærket. Forskriftudvalget træffer afgørelse i sager om miljømærkekriterier efter forskriftprocedure med kontrol (art. 5a i Rådets afgørelse 1999/468/EF, som ændret ved Rådets afgørelse 2006/512 af 17. juli 2006), jf. art. 16, stk. 2 i miljømærkeforordningen. Hvis der i komiteen er kvalificeret flertal for et forslag, udsteder Kommissionen beslutningen, når Parlamentet har gennemført en legalitetskontrol af forslaget inden for tre måneder. Opnås der ikke kvalificeret flertal i komiteen, forelægger Kommissionen sagen for Rådet og underretter samtidig Europa-Parlamentet. Hvis der i Rådet er kvalificeret flertal imod et forslag, skal Kommissionen behandle sagen på ny. Vedtager Rådet forslaget med kvalificeret flertal eller udtaler Rådet sig ikke inden en frist på højst to måneder, kan Kommissionen udstede beslutningen, når Parlamentet har gennemført en legalitetskontrol af forslaget inden for fire måneder fra Kommissionens forelæggelse. Forslaget forventes sat til afstemning på møde Kommissionens forskriftudvalg for EU-miljømærket (EU-Blomsten) den 31. marts 2023.

Formål og indhold

Forslaget indeholder kriterier for tildeling af EU's miljømærke til absorberende hygiejneprodukter og menstruationskopper (herefter benævnt som *hygiejneprodukter*). EU-miljømærkede hygiejneprodukter omfatter baby-, børne- og voksenbleer, hygiejnebind og tamponer til kvinder, ammeindlæg til engangsbrug, samt menstruationskopper (til gentagen brug). En menstruationskopper er

en lille beholder, der opsamler menstruationsblod, modsat de absorberende produkter (bind eller tampon), der suger og tilbageholder menstruationsblod. Hygiejneprodukter der er omfattet af Rådets direktiv 93/42/EØF om regulering af medicinsk udstyr kan ikke miljømærkes, jævnfør EU miljømærkeforordningen. Det er anden version af miljømærkekriterier for hygiejneprodukter med en gyldighed indtil udgangen af 2031.

Antallet af virksomheder med certifikat til EU-miljømærkede hygiejneprodukter er pr. september 2022 opgjort til 18 i EU, heraf fem i Danmark. Antallet af forskellige typer af produkter er opgjort til i alt 445 i EU, heraf 50 i Danmark.

Kriterieudviklingen er baseret på en kortlægnings- og markedsundersøgelse af eksisterende hygiejneprodukter på det europæiske marked, og søger at fastlægge miljømærkekriterier for den 20 pct. bedste del af markedet. Langt den største del af blemarkedet udgøres af engangsbleer. Markedet for engangshygiejnebind er ikke opgjort, men må anses at være større end brugen af menstruationskopper. Desuden kan menstruationskopper ikke altid erstatte brugen af bind.

Sammenlignet med genbrugsbleer ligger miljøbelastningen ved engangsbleer primært i forskelle i materialebrug og anvendelse/håndtering. Miljøbelastningen fra engangsbleer (og bind) sker især fra produktion og forbrug af materialer (sugende papir- og træbaseret fluff og plastmateriale/polymerer), mens miljøbelastningen fra genbrugsbleer især kan henføres til vand-, kemikalie- og energiforbrug ved vask og evt. tørring af genbrugsbleen.

Kriterierne omfatter miljøkrav til relevante dele af hygiejneprodukters samlede livscyklus. For de absorberende hygiejneprodukter omfatter disse særligt kriterier for ansvarlig anvendelse af skovrydningsfri råvarer, energiforbrug ved produktion af papirmasse, kemikalier i produktionen og i produktet, minimering af produktionsspild. For menstruationskopper til gentagen brug omfatter kriterierne især emissioner under produktion af silicone og kemikalier i produktet.

Til alle typer af hygiejneprodukter stilles der krav til arbejdstagerrettigheder (med udgangspunkt i ILO's konventioner) under produktionen af det endelige produkt. Derudover er der krav til emballage og kvalitetskrav til hygiejneproduktet.

Farlige kemikalier, herunder klassificerede miljø- og sundhedsskadelige stoffer og blandinger i et miljømærket hygiejneprodukt må ikke indgå/tilsættes til produktet (grænseværdi 100 ppm/0,0100 pct. eller lavere); det samme gælder stoffer, der er på listen over REACH Kandidatlistestoffer.

I forhold til de gældende miljømærkekriterier er kravene især strammet på følgende områder:

Særligt for absorberende hygiejneprodukter:

- Fluff/sugende papirmasse/materiale fra skov: Al papirmasse skal stamme fra lovlig skovdrift og være omfattet af en certificeringsordning, der sikrer at mindst 70 pct. af indholdet stammer fra skovdrift certificeret med FSC/PEFC eller lignende ordning. Kravet til certificeret indhold er strammet fra 25 pct. Af hygiejniske årsager tillades ikke indhold af returmassepapir.
- Lotion (creme) var tilladt i børnebleer, og foreslås nu helt udelukket i hygiejneprodukter.

Menstruationskopper:

- Menstruationskopper består især af silicone, og der stilles proceskrav til fremstillingen.
- Siliconen må ikke indeholde cykliske siloxaner (D4, D5 og D6)

For hygiejneprodukter, generelt, gælder:

- Generel tilsætning af antibakterielle kemikalier/komponenter må ikke tilsættes produktet (hidtil har kun brug af nanosølv og triclosan været udelukket).
- Parfume var udelukket i børneprodukter, og er nu heller ikke tilladt i hygiejneprodukter til voksne.
- Råvarer til brug af ny biobaseret plast skal – som et nyt krav – komme fra ansvarlige afskovningsfri kilder og være omfattet af en certificeringsordning (i henhold til RED III direktiv, EU's direktiv for fornybar energi).
- Emballagen skal være genanvendelig. Som et nyt krav skal papir/pap være af genanvendte fibre, fra ansvarlig skovdrift skovdrift eller en blanding, mens plastikemballage som minimum skal indeholde 20 pct. genanvendt plastik, stigende til minimum 35 pct. fra 2027.

Arbejdsforhold. Virksomheden, der færdiggør det miljømærkede hygiejneprodukt, skal overholde kernekonventionerne for arbejdstagerrettigheder, som beskrevet i FN's ILO konventioner mht. børnearbejde (nr. 138, 182), tvangs- og pligtarbejde (nr. 29, 105), organisationsfrihed (nr. 87, 98), ligestilling og forskelsbehandling (nr. 100, 111), arbejdstid (nr. 1, 14), vederlag* (nr. 131, 132), sundhed og sikkerhed (nr. 148*, 155, 170*), social beskyttelse* (nr. 19, 102, 121, 130, 183) og afskedigelsesforhold* (nr. 158). ILO konventioner/områder mærket med * er nye krav.

Kvalitetskrav og forbrugeroplysning. EU-miljømærkede hygiejneprodukter skal overholde relevante kvalitetstest (i forhold til etablerede produkter på markedet, fx gennem forbrugerpaneler). Forbrugeren skal på emballagen eller produktet oplyses om korrekt affaldshåndtering af det brugte miljømærkede hygiejneprodukt.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt sagen som et led i forskriftsproceduren med kontrol med henblik på legalitetskontrol.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Gældende dansk ret

Miljømærkeordningen er frivillig. Beslutninger om miljømærkekriterier i medfør af EU's miljømærkeforordning er direkte gældende i EU-medlemslandene.

Konsekvenser

Forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser

En vedtagelse af forslaget har ingen lovgivningsmæssige konsekvenser.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget har ingen væsentlige statsfinansielle eller administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget.

Erhvervsadministrative konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at medføre nævneværdige erhvervsøkonomiske konsekvenser, idet der også er tale om frivillig ordning.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Forslaget skønnes ikke at have væsentlige samfundsøkonomiske konsekvenser.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

Nærværende forslag vurderes at påvirke beskyttelsesniveauet positivt, idet forslaget omhandler revision og stramning af eksisterende miljømærkekriterier.

Høring

Forslaget har været i høring i Miljøspecialudvalget. Der er ikke indkommet høringssvar.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

På baggrund af tidligere afstemninger om lignende EU-miljømærkeforslag forventes der at være et kvalificeret flertal for forslaget blandt medlemsstaterne.

Regeringens generelle holdning

Fra dansk side finder vi det vigtigt, at kravene på en række punkter er skærpet, især i forhold til brug af papirmasse fra ansvarlig skovdrift; begrænse brugen af unødvendig kemi såsom parfume, lotion (creme) og antibakterielle kemikalier og udvidelsen af produktgruppen til at omfatte menstruationskopper, der kan være med til at reducere brugen af engangshygiejnebind og tamponer.

Ift. råvarer til ny biobaseret plast noterer regeringen sig, at den kommende EU-skovrydningsforordning vil stille *due diligence*-krav til virksomheder, der handler med en lang række produkter indenfor bl.a. råvaregrupperne soja, palmeolie og træ. Due diligence-kravene omfatter bl.a. krav til dokumentation af, at produktionen ikke har ført til skovrydning eller skovforarmelse, og at relevante love i produktionslandet er overholdt. Kravene ift. skovrydningsfri kilder vil derfor blot have relevans, indtil forordningen træder i kraft. Regeringen vil arbejde for, at kravene i EU-miljømærkekriterier også kommer til at omfatte omlægning af anden værdifuld natur (*no conversion*), og ikke blot ift. at sikre skovrydningsfri produktion.

Det findes endvidere tilfredsstillende, at der stilles skrappe krav til emballagen, som forventes at flugte med eller bygge op til EU's kommende krav til emballager af pap, papir og plastik i 2030. I den forbindelse vil regeringen foreslå Kommissionen, at der indsættes et yderligere trin, så kravet fra 2030 vil være, at 50 pct. af evt. plastemballage skal være genanvendt materiale; et krav, der betyder, at miljømærkekravene vil være i takt med lovgivningen. Udover at disse fokuskrav er blevet strammet, og øvrige krav også er tilpasset, er miljømærkekriterierne skærpet generelt i forhold til gældende miljømærkekriterier. Regeringen agter på den baggrund at støtte forslaget.

Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen skønnes at skulle forelægges Folketingets Europaudvalg med henblik på orientering